

Nr 13

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om skatt på utlandsresor.

(1:a avd.)

I de likalydande motionerna I:632 av herr *Nils-Eric Gustafsson m.fl.* samt II: 798 av herrar *Elmstedt* och *Sundkvist* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till avgiftsbeläggning, motsvarande inom landet gällande konsumtionsbeskattning, av resor (resevaluta och/eller biljettkostnad) som svenska medborgare företar utanför riket.

Gällande bestämmelser m. m.

Frågans tidigare behandling

I motioner till 1966 års riksdag hemställdes om riksdagsskrivelse beträffande prövning av förutsättningarna för beskattning av utlandsresor. Bevillningsutskottet avstyrkte yrkandet, då det enligt utskottets mening saknades praktiska förutsättningar för en sådan beskattning (BeU 1966:47) och riksdagen avlog motionerna.

Frågan om skatt på utlandsresor togs vid samma riksdag också upp i en interpellation, vilken besvarades av finansministern, som därvid bl. a. anförde följande (Prot. I:1966:20).

En särskild punktbeskattning av lyxvaror och lyxljänster stöter på stora svårigheter redan när man skall försöka definiera begreppet »lyx». Man kan naturligtvis inte generellt kalla utlandsresor för lyxresor, och ett påstående att nöjesresor till utlandet är mera lyxbetonade än nöjesresor inom landet framstår också som starkt generaliserande.

Därtill kommer att flera av våra internationella åtaganden hindrar en särskild beskattning av utlandsresor och inte står i överensstämmelse med de internationella åtaganden vi gjort för att underlätta turisttrafiken.

En beskattning av biljetter m. m. för utlandsresor är f. ö. föga effektiv. Allmänheten skulle snabbt lära sig att i stället köpa biljetterna i utlandet. En effektivare beskattning kan teoretiskt tänkas genom skatt på resevaluta. Detta torde emellertid inte kunna ske på grund av våra åtaganden gentemot internationella valutafonden. Även OECD:s s. k. liberaliseringskod, som vi biträtt, lägger hinder i vägen.

Sammanfattningsvis kan jag alltså svara att en beskattning av resor till utlandet av flera skäl inte är aktuell f. n. Ej heller övervägs f. n. någon punktskatt på s. k. lyxvaror.

Internationella åtaganden

De ovan angivna åtagandena gentemot internationella valutafonden torde rent formellt inte utgöra något hinder mot skatt på resor men väl mot skatt på resevaluta. En skatt på resevaluta skulle få samma innebörd som att man tillämpar olika växlingskurser på alla valutor som drabbas av skatten och en sådan tillämpning är oförenlig med nyssnämnda åtaganden.

Enligt OECD:s liberaliseringskod skall för turistresor garanteras en viss årlig minimitilldelning av valuta — 700 dollar. Sverige liksom ett flertal andra medlemmar i OECD tillämpar dock väsentligt högre tilldelning av resevaluta. I riksbankens sammanställning Valutaregleringen föreskrivs bl. a. följande.

I *postförsändelse* må av annan än valutabank utföras sedlar och skiljemynt till ett värde av högst 100 kronor.

Vid *utresa ur Sverige* är, vid sidan av vad ovan medgivits, jämväl följande utförsel tillåten:

Resande till utlandet må utan särskilt tillstånd utföra resevaluta till ett värde av högst 6 000 kronor. Utförsel av resevaluta därutöver skall kunna styrkas medelst inköpsanmälan, som avstämplats av riksbanken eller försäljningsställe för resevaluta.

I utlandet bosatt resande må därjämte utföra utländska sedlar samt från utländskt försäljningsställe för resevaluta (bank, resebyrå etc.) i utlandet förvärvade checkar och andra penninganvisningar.

I fråga om valutabestämmelserna kan i detta sammanhang också erinras om vad som gäller beträffande inköp av fritidshus i utlandet. Sålunda kan bl. a. den som har fast bostad i Sverige, därest han är utlänning dock endast om han innehaft sådan bostad de tre senast förflutna kalenderåren, efter ansökan påräkna valutatilldelning för inköp för rekreatiönsändamål av fastighet eller lägenhet i utlandet till ett värde av högst 75 000 kr., dock att vissa begränsningar upprätthålls i fråga om tomtkostnad och tid för bebyggande.

Utländsk resebeskattning

Inom OECD-länderna finns för närvarande inte någon resebeskattning av det slag som förordas i de här behandlade motionerna. Dock har vissa länder bl. a. Storbritannien restriktioner i fråga om tilldelningen av resevaluta. Finland har med verkan fr. o. m. den 1 februari 1968 infört en

reseskatt av mera begränsad räckvidd. Denna s. k. passagerarskatt har följande utformning

I Finland bosatt person, som från Finland reser till utlandet sjöledes med handelsfartyg, är skyldig att vid utresan betala passagerarskatt till staten. Person anses vara bosatt i Finland, om han eller hans familj har sin egentliga bostad i landet.

Passagerarskatten utgår med 5 mark för resa, vars längd är högst 90 sjömil, och med 10 mark för resa, vars längd överstiger 90 sjömil. Resans längd räknas från den hamn i Finland, där resanden börjar sin resa, till den utländska hamn, som fartyget först anlöper.

Skatten skall betalas till tullmyndigheten i samband med tullkontrollen vid utresan eller på förhand mot en särskild passagerarskattekupong som vid avresan skall uppvisas för tullmyndigheten.

Befriade från passagerarskatt är bl. a. barn under 12 år, ombordsanställda och legationspersonal.

Större uppmärksamhet i förevarande sammanhang förtjänar emellertid det förslag som USA:s regering nyligen framlagt för kongressen beträffande skärpt beskattning av resor och resevaluta. Förslaget innebär i huvudsak i fråga om förbrukningen av resevaluta att vid turistresa utanför den amerikanska kontinenten har resenären ett skattefritt bottenbelopp av 7 dollar per dag, på överskjutande belopp upp till 8 dollar är skatten 15 procent och på belopp därutöver 30 procent. Förslaget innehåller detaljerade bestämmelser om vilka resor som beskattas och hur gränserna skall dras mellan beskattade och obeskattade resor. Skatten kolliderar emellertid inte med internationella valutafondens regler då den inte utgår på själva valutans utan skall deklarerats viss tid efter resans avslutande.

Motionerna

Motionärerna framhåller att utformningen av skattepolitiken måste ha ett starkt solidaritetsdrag och alltså verka inkomstutjämnande. Så verkar den direkta statliga inkomstskatten, vilken är progressiv, och det fixerade bottenavdraget (ortsavdraget) vid taxeringen liksom förmögenhetsbeskattningen. En motsatt verkan har emellertid t. ex. den allmänna omsättningskatten, och i stort sett blir förhållandet enahanda vid genomförandet av mervärdeskatten. En allmän konsumtionsbeskattning av den typ vi känner och som omfattar allt för livets nödtröft inklusive livsmedel slår hårdast mot den lägre inkomsttagaren och är således motsatsen till vad man kan beteckna som solidaritet eller strävan till inkomstutjämning. Denna skatteform kräver för att någorlunda kunna accepteras korrektion i form av kompensationsbidrag till vissa grupper, t. ex. barnfamiljer och pensionärer.

Vad som i dagens läge, med stora svårigheter på arbetsmarknaden, gör konsumtionsbeskattningen mera orättvis är det förhållandet att inte all konsumtion faller under beskattning. En familj, vars hela behållna inkomst går till mat, kläder och bostad, får betala oms på största delen av allt detta. En annan familj med högre inkomst får t. ex. pengar över för en utlandsresa per år. Denna familj behöver inte betala oms på sin resekostnad och uppehållet i det andra landet trots att det också här är fråga om en konsumtion. Därför synes det vara rimligt att resevaluta och/eller biljettkostnad beläggs med avgift motsvarande vad konsumtionsbeskattningen skulle gett om medlen förbrukats inom landet.

Under år 1967 var utflödet av resevaluta 1 117 milj. kr. t. o. m. tredje kvartalet. Under samma tid inflöt utländsk resevaluta med 450 miljoner. Nettoutflödet var alltså under perioden 667 miljoner och beräknas vid årets slut ha uppgått till ca 900 miljoner.

Ett avgiftsbeläggande av utlandsresorna torde också bli en indirekt stimulans av den svenska turistnäringen vilket inte är alldeles oviktigt i en situation då vissa av våra glesbygdsområden satsar stora belopp för att på något sätt kunna överleva.

Internationella valutafondens bestämmelser och OECD:s liberaliseringskod synes i dag knappast vara så oryggliga som man tidigare velat göra gällande. Vad som på valutaområdet skett i Storbritannien, Danmark och USA under den allra senaste tiden ger skäl till en sådan förmodan. Finland, som dock ej anslutit sig till de nämnda organisationerna, har infört en tioprocentig reseskatt. Tanken att kunna göra något positivt på det här området synes därför ha bättre förutsättningar än tidigare. De medel som inflyter genom en avgiftsbeläggning av utlandsresorna torde mer än väl behövas inte minst till förstärkning av de lokaliseringspolitiska och allmänt arbetsmarknadsmässiga insatserna.

Utskottet

I de förevarande motionerna anförs åtskilliga skäl för införande av en särskild beskattning av utlandsresor, medan de argument som tidigare åberopats mot en sådan åtgärd enligt motionärernas uppfattning förlorat i styrka. I första hand görs gällande att en dylik beskattning skulle vara ett rättvisekrav med hänsyn till att den som tillbringar sin semester utomlands undgår den allmänna varuskatt, som utgår vid konsumtion inom landet. Vidare skulle åtgärden förbättra inte bara statsinkomsterna utan också handelsbalansen. Man skulle därigenom främja den inhemska turistnäringen och även stödja lokaliseringspolitiken.

Utskottet vill inte bestrida att framför allt den snabba utvecklingen av charterflyget till utlandet bidragit till att försämra betalningsbalansen. Lä-

get har dock hittills inte bedömts vara så allvarligt att någon form av restriktioner ansetts påkallade. Vid en ändrad inställning i detta hänseende torde en skärpt ransonering av tilldelningen av valuta för turistresor vara den åtgärd som ligger närmast till hands. Däremot torde våra åtaganden gentemot Internationella valutafonden lägga hinder i vägen för att utforma en beskattning så att turistvaluta beskattas genom att den säljs till en högre kurs än samma handelsvaluta.

Den enda tekniska lösningen på en resebeskattning som formellt inte strider mot våra internationella åtaganden skulle vara en beskattning av den typ som nyligen föreslagits i USA. Det amerikanska förslaget, som mött kraftig kritik, går ut på att resekostnaderna deklareraras och skatt betalas efter resans avslutande. Detta förslag torde dock i praktiken vara synnerligen svårt att tillämpa på svenska förhållanden på grund av bl. a. den rådande passfriheten mellan de nordiska länderna som omöjliggör varje kontroll över resandeströmmen. Den amerikanska skatten avses gälla endast resor utanför den s. k. västra hemisfären, alltså i huvudsak resor till andra världsdelar. Om man i motsvarande mån endast skulle beskatta utom-europeiska resor skulle vinsten av beskattningsåtgärderna bli obetydlig.

Det bör även observeras att den alltmer ökande bilturismen är ett problem som inte lägger hinder i vägen för det amerikanska skatteförslaget men som självfallet skulle utgöra en betydande svårighet vid en svensk resebeskattning. Enligt utskottets mening saknas f. n. praktiska förutsättningar för att med rimliga krav på rättvisa och kontroll införa en generell resebeskattning. Med hänsyn härtill finner utskottet inte skäl att närmare granska de argument motionärerna i övrigt anför till stöd för en sådan åtgärd.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionerna I: 632 och II: 798

Stockholm den 14 mars 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson (s), Einar Eriksson (s), fröken Ranmark (s), herrar Yngve Nilsson (h), Sundin (cp), Gösta Jacobsson (h), Lundström (fp), Paul Jansson (s), Arne Pettersson (s) och Tistad (fp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt (s), Allard (s), Gustafson i Göteborg (fp), Vigelsbo (cp), Andersson i Essvik (s), Eriksson i Bäckmora (cp), fru Holmqvist (s), herrar Hammarsten (s) och Öhvall (fp).

Reservation

av herrar *Vigelsbo* (cp) och *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka

dels ansett, att det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 4 börjar med »Utskottet vill» och på s. 5 slutar med »sådan åtgärd» bort ha följande lydelse:

Främst som en följd av det snabbt ökade antalet utlandsresor med charterflyg har betalningsbalansens turistnetto successivt försämrats. Det finns ingen anledning räkna med att denna trendmässiga utveckling mot allt större underskott skall brytas under de närmaste åren. Läget har hittills inte bedömts så allvarligt att restriktioner ansetts påkallade, men det finns starka skäl att ta olika tänkbara åtgärder under övervägande. En sådan åtgärd kan vara skärpt ransonering av tilldelningen av valuta för turistresor. Om man i stället väljer beskattning av turistvaluta, måste man använda en metod som inte strider mot våra åtaganden gentemot Internationella valutafonden. En beskattningstyp som uppenbarligen inte strider mot dessa åtaganden är den som nyligen föreslagits i USA. Det amerikanska förslaget går ut på att resekostnaderna deklareraras och skatt betalas efter resans avslutande. Vid denna utformning torde vissa modifieringar bli nödvändiga med hänsyn till den rådande passfriheten mellan de nordiska länderna.

Motionärerna har betonat de rättvisefrågor som aktualiserats genom den successiva förskjutningen från direkt och progressiv till indirekt och regressiv beskattning, som ägt rum under senare år i vårt land. Förutom de allmänna fördelningspolitiska konsekvenserna är det naturligtvis angeläget att de olika förutsättningarna för utlandskonsumtion, som onekligen föreligger i skilda inkomstlagen, också blir föremål för granskning. Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att konsumtionen utomlands i princip bör beläggas med samma skatt som den vi har inom landet.

Det finns all anledning att understryka värdet av de ökande utlandsresorna bl. a. ur rekreationssynpunkt. Betalningsbalansproblemet och de skattemässiga rättvisefrågorna som aktualiserats av motionärerna är emel-

lertid värda att beaktas. Ju större omfattning utlandsresorna får, desto angelägnare är det att också de nämnda konsekvenserna undersöks. Utskottet anser därför att den praktiska utformningen bör utredas och förslag därefter föreläggas riksdagen angående avgiftsbeläggning, motsvarande konsumtionsbeskattningen inom landet, av utlandsresor.

dels ansett, att utskottet bort hemställa

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 632 och II: 798, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till avgiftsbeläggning, motsvarande inom landet gällande konsumtionsbeskattning, av resor som svenska medborgare företar utanför riket.